

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XII. De Invidia, Gula, Ira, Acedia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

4. Si verò oscula, amplexus, contrectationes manuum, fiant ex honesta causa ad ostendam amicitiam, ad fovendum amorem in ordine ad honestum matrimonium, quamvis per accidens fortè prævideantur motus carnales, modò absit periculum consentiendi, non sunt peccatum; at, si fiant ex levitate, joco aut petulantia, obiter & secluso periculo consentiendi in motus vel delectationem veneream, sunt tantùm venialia. De choreis, qualiter liceant, dicam *cas. 20. n. 7.* ex his per se patet casûs resolutio, nec operæ pretium judico, eadem hîc repetere, jam enim ad nauseam turpibus sum immoratus.

C A S U S X I I.

De Invidia, Gula, Ira, Acedia.

MOrphorius 1. *Multùm cruciatur, quòd amulus officium, virginem adamatam sibi præripuerit, quòd honoretur, ametur.* 2. *Ex sola voluptate edit, bibit.* 3.-4. *Convivia, in quibus saepe inebriatus est, non vitat, quia tantùm ebrius fit, dum exit in aerem.* 5. *Tabacum sumit, & segyrat usque ad turbationem capitis.* 6. *Bibit, usque dum fiat impotens incedere, familiam dirigere, non absque capitis, & podagra doloribus, debilitatione stomachi.* 7.-8. *Se inebriat, ut non incurrat offensam compotatoris, ne ad duellum provocetur, diffametur.* 9. *Ut conservet sanitatem, vel vitam.* 10. *Ut non sentiat dolores podagra, abscissionem pedis, ut expellatur venenum &c.* 11. *Socium ad largiores haustus animat, semipoto propinat, & bibere cogit.* 12. *Alios, ne sibi noceant,*

ne secretum prodant, inebriat. 13. Ebrius blasphemat, furatur, alios ad comotationes inducit cum dispendio rei domesticae. 14. Pueros & stultos inebriat, utque fortius bibere possit, pharmaca sumit. ibid. In eos, qui potum dehortantur, mirum incandescit cum meditatione vindictae. 15. Remedia salutis nauseat. 16. Dolétque se esse natum, baptizatum, &c. Pro resol.

I. QUÆR. I. Quid sit Invidia?

R. Est tristitia de bono alieno aestimato ab invidente ut malo proprio. D. Th. 2. 2., q. 63. a. 1. Tristari de bono, ut alteri bonum est, est actus formalis odii; sicut velle bonum, ut alteri bonum est, est actus charitatis. Et quamvis invidia plerumque odium proximi involvat; tamen ut talis non tristatur de bono alieno, ut alteri bonum est, sed, ut creditur minuere vel obscurare propriam excellentiam; ut, si ambitiosus doleat, alium sibi in honore vel divitiis fieri æqualem, quasi sibi per hoc aliquid decedat. Est genuina filia superbiæ, & peccatum ex genere suo mortale, directè oppositum charitati; & si invideat alteri dona supernaturalia, v. g. gratiam, sanctitatem vitæ, &c. eò quòd putet per ea minui suam æstimationem, aut certè vitam suam redargui, est peccatum gravissimum in Spiritum S., quod dicitur: *fraternæ charitatis invidentia*; si sit circa bona naturalia, est veniale vel mortale pro ratione boni, quod alteri invidetur: si quidem sit circa materiam levem, sed animo invidendi etiam majora, vel quævis bona, semper est mortale. Dixi: *aestimato ab invidente ut malo*: nam si alterius bonum communitati, mihi vel alteri innocenti reverà sit malum, & absit malus affectus odii, averfionis erga personam ipsam, tristati

stati

stari de alterius bono non est invidia : sic licitè
tristor de doctrina & eloquentia Hæretici , qua-
tenus per hæc multos seducit ; prudenter doleo
illi beneficium esse collatum , quem vel scio esse
indignum , vel illo abufurum in meum vel alio-
rum damnum : Ratio est , quia talis tristitia vel
dolor non tam est de bono proximi , quàm de
malo inde resultante. Simili modo , si quis , se-
cluso omni malo affectu erga personam , trista-
tur , quòd alius sibi officium vel virginem ada-
matam præripuerit , quòd ab alio vincatur in
virtute , doctrina , divitiis , non ideo , quòd
hæc sint in alio , sed quòd in se non sint , non
est invidia , sed æmulatio , quæ bona vel mala
est pro qualitate objecti ; de hac dicit Apostolus :
Æmulamini charismata meliora. 1. Cor. 12. Ex
invidia oritur detractio , odium , fufurratio. De
quibus suis locis.

QUÆR. II. Quid circa Gulam ?

2.

R. *Sequentia.* 1. *Gula est inordinatus appe-
titus usufque cibi vel potûs ad hoc , quòd quis
vel plus sumat , quàm natura requirat , vel su-
mat nimis exquisita , vel sistat in sola voluptate
cibi aut potûs , eesi tantùm sumat necessaria , ut
nunc certum est ex Prop. 8. ab Alex. VII. dam-
nata : Comedere & bibere usque ad satietatem ob-
solam voluptatem non est peccatum , modo non ob-
sit valetudini , quia licitè potest appetitus naturalis
suis actibus frui.* Dixi : si sistat in sola voluptate :
nam si quis cibo & potu delectetur eo fine , ut
magis conducant ad nutritionem , non peccat ,
quia non sistit in ea voluptate , sed eam refert ad
finem honestum , conservationem sanitatis & vi-
tæ , quem finem in utilibus & necessariis ad
sustentationem homo virtualiter semper inten-

dit, quamdiu non habet intentionem contrariam.

2. Gula ex genere suo est peccatum veniale oppositum abstinentiæ, per accidens fieri potest mortale ob grave damnum corporis vel animæ, ut si quis per nimiam ingluviem causet sibi febrim, graves capitis vel podagræ dolores, aut se ineptum reddat ad functiones officii graviter obligantis. Effectus gulæ in corpore sunt calculus, podagra, chiragra, capitis vertigo, stomachi cruditas, oculorum caligo, viscerum corruptio & totius corporis graveolentia; in animo inepta lætitia, immunditia, multiloquium, hebetudo mentis, animi torpor & omnium ferè criminum partus, nam gulosus & ebriosus pro Deo ventrem habet, eleëmofynas omittit, spernit pauperes, aliena rapit, familiæ substantiam devorat, puerorum educationem negligit, committit usuras aliásque injustitias; ideoque solerter monuit Christus Luc. 21. *Attendite vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula & ebrietate.* Remedia autem præcipua contra hoc vitium Germanis, pró dolor! nimis familiare sunt, fugere lautiores epulas, consortia & similes gulæ occasiones juxta illud Prov. 23. *Noli esse in conviviis potatorum.* Item sæpiùs & seriò considerare turpitudinem hujus vitii plùs, quàm bestialem, & damna in corpus & animam inde promanantia, &c.

3. QUÆR. III. Quid & quale peccatum sit ebrietas?

R. *Ebrietas est voluntarius excessus in potu usque ad violentam usûs rationis privationem voluptatis causâ.* Cajetan. Valent. Less. Azor. Laym. Dicastillo L. 1. de just. d. 3. num. 104. & alii

com-

communiter contra *Sylvium 2. 2. q. 150. a. 1.* qui dicit omnem voluntarium excessum in potu usque ad defectum rationis esse propriè ebrietatem. Ratio sumitur ex *D. Th. 2. 2. q. 150. a. 1. Q. 2.* ubi dicit, ebrietatem consistere in nimio usu & concupiscentia vini, ideòque sicut ad sobrietatem spectat moderari nimiam concupiscentiam potùs ob delectationem in illo; sic ex opposito ebrietati proprium est moveri nimia potùs concupiscentia & delectatione. Ebrietas est intrinsecè mala & per se peccatum mortale, ut patet ex Script. *ad Rom. 13. ad Ephes. 5. & S. Th. loc. cit. & lect. 3. in c. 13. ad Rom.* Ratio est, quia voluntariè se inebrians videtur præferre delectationem vini integritati rationis, inquit S. Doctor: hoc autem nullo casu est licitum, ergo.

Dicitur 1. voluntarius excessus: nam si ebrietas non sit prævisa, etsi quis leviter excesserit in temperantia, non est peccatum mortale; si quis verò per experientiam sciat, se in tali occasione solere inebriari, vel dubitet, timeat, aut ob consuetudinem timere debeat periculum ebrietatis, tenetur ab ejusmodi occasione sub mortali abstinere, & si nolit, est incapax absolutionis: si largiùs bibens sciat se fore ebrium, si in aërem exeat, debet sub mortali vel manere domi, vel à largiori potu se continere.

Dicitur 2. excessus in potu: nam si usus rationis aliter, quàm per potum tollatur, v. g. per odorem lupuli, per suffitum tabaci, &c. non erit propriè ebrietas, attamen peccatum, & quidem mortale, si ex sola voluptate ad notabile tempus, v. g. ad horam ratio intercludatur; si enim sit mortale ex delectatione potùs se usu rationis privare, cur non ex delectatione tabaci vel alterius fumi,

fumi, aut suffitûs? Ratio à priori est, quòd homo non sit dominus suæ rationis, sed administrator, ergo, si eam absque sufficienti causa exturbet, graviter peccat contra naturam & Deum, sicuti graviter peccaret, si absque sufficienti causa sibi abscinderet membrum.

Dixi: ad notabile tempus, nam videtur etiam hìc dari posse parvitatem materiæ, sicut datur in læsione corporis vel sanitatis propriæ, quare non in læsione rationis? Quis enim dicet peccare mortaliter eum, qui ex fumo, ex intemperantia vel agitatione in gyrum momentaneam sibi causat vertiginem & mentis interceptionem, ita ut nesciat, ubi existat?

6. *Dicitur 3. ad privationem usus rationis*; quamdiu enim adhuc quis novit discernere inter bonum & malum, ac dirigere actus suos ordinarios, v. g. prospicere familiæ, horas attentè legere, etsi lingua parùm titubet, pedes vacillent, oculi caligent, &c. adhuc non erit perfecta & mortalis ebrietas. *Less. Cajetan. Laym. Dicast.* Neque tunc, si quis in cibo vel potu excedat usque ad vomitum, vel ideo vomat, ut iterùm possit bibere; nam quamvis hìc sit magna deformitas, tamen excusatur à mortali, modò absit periculum ebrietatis, & notabiliter non lædatur sanitas vel natura, causando graves dolores podagræ vel capitis saltem ad plures dies, nauseam stomachi, febres; vitæ abbreviationem, &c. tunc enim graviter peccatur contra charitatem propriam & jus, quod solus Deus habet in vitam & sanitatem nostram, ut plerumque contingit in iis, qui sæpiùs se vino immoderatè replent, de quibus Isaias cap, 5. *Va qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam*

scendam

scendam ebrietatem. Et Prov. 23. Cui va; nonne his, qui commorantur in vino? Va autem in Scripturis peccatum mortale denotat.

Dicitur 4. Ad violentam privationem rationis, 7. per quod ebrietas distinguitur à somno, qui non violenter & contra naturam, sed ex naturæ institutione ad reparandas vires & spiritus vitales rationem ad tempus sopit, ità tamen, ut relinquat potentiam proximam iterum ratione utendi, si homo à somno excitetur; e contra homo ebrius etiam vigilans ratione uti non potest, neque valet ad usum rationis excitari.

Dicitur 5. Voluptatis causâ: hinc, si quis bibat ad privationem rationis non quidem ob delectationem, sed ex alia levi vel insufficienti causa, v. g. ut satisfaciat amico, ut vincat per æquales haustus, ut non incurrat offensam, ut non vapulet vel diffametur; ex communiori non admittit formalem, sed tantum materiale ebrietatem, peccat tamen juxta omnes mortaliter: quia sine justa causa se privat bono naturæ præstantissimo, scilicet ratione, cujus ipse non est dominus, sed custos: sicut peccat mortaliter, qui ex tali causa sibi abscinderet brachium.

Occurrit hic dubium principale, an saltem ex 9. causa gravissima, v. g. ad recuperandam sanitatem ex præscripto medici, bibere liceat ad ebrietatem; aut pro conservanda vita, si inimicus tibi minetur mortem, nisi bibas?

Negant utrumque S. Antoninus p. 2. tit. 6. c. 3. Angelus V. ebrietas. Sylvius l. c. Tabien. Mendod. 3. q. 14. & quoad secundam partem S. August. serm. 232. de tempore, ubi dicit: Etiam si ad hoc veniretur, ut tibi diceretur: aut bibas, aut morieris, melius tibi erat, ut caro tua sobria

occideretur, quàm per ebrietatem anima moreretur. Rationem dant, quia talis ebrietas non minus est intrinsecè mala, quàm pollutio, quia, sicut pollutio destruit semen humanum, sic ebrietas destruit rationem, quâ in homine nihil est præstantius; sicut ergo pollutio & destructio feminis, etsi non fiat ex voluptate, nullo casu est licita: sic nec destructio rationis per potum: & quamvis ejusmodi potatio sit necessaria ad conservandam vitam, quia tamen vitam non servat secundùm bonum rationis, quam destruit, non potest non esse contra sobrietatem, quæ necessariò est ad bonum rationis. Accedit, quòd ebrietas per se sit causa rixarum, cædium, luxuriarum, blasphemiarum, &c. ergo ex lege naturæ meritò censetur omni casu prohibita.

Econtra utrumque licere affirmant *Cajetan. 2. 2. q. 150. & ibid. Valent. Sylvest. V. Ebrietas. Azor, & plures alii apud La Croix L. 5. n. 321.* Probant 1. quia, si non bibatur ex voluptate, non est ebrietas formalis, sed materialis, quæ non est intrinsecè mala, sed licita ex urgenti causa. 2. Quamvis homo non sit dominus suæ rationis, sicut non est dominus suorum membrorum, licitè tamen ad conservandum totum abscindit membrum, ergo etiam licitè ad tempus se privat usu rationis, ut vita & ratio conservetur in futurum. 3. Potus necessarius ad conservationem vitæ non est contra sobrietatem. *S. Thom. q. 141. a. 6.* sed talis potus est necessarius ad conservationem vitæ, ergo. 4. Non est contra charitatem propriam abscindere brachium pro conservanda vita, ergo nec contra sobrietatem sopire per potum ad tempus rationem, ut conservetur totum, ratio & vita. 5. Ex gravi cau-

sa licitum est sumere pharmacum soporiferum, etsi quis statim ex somno ad usum rationis excitari non possit, ergo & ex tali causa sumere potum inebriantem. Utraque sententia habet aliquid veri: Igitur

Dico: si ipsa ebrietas seu violenta rationis privatio assumatur vel intendatur tanquam medium ad aliquem finem, v. g. ad recuperandam sanitatem vel evadendam mortem, nunquam licet, sicut nunquam licet pollutio, seu directa expulsio feminis etiam pro conservanda vita, ut bene probat prima sententia; unde si quis tibi minetur mortem, gravissimam infamiam, mutilationem, verbera, nisi te inebries, non potes obsequi, & in hunc finem locutus est *S. August.* Similiter non potest se reus inebriare, ut non 106 sentiat tormenta vel angustias mortis, vel alius, ut non sentiat dolores podagræ, vel abscissionem pedis, &c. quia tunc ipsa rationis privatio assumitur tanquam medium ad finem insensibilitatis. Econtra si alter non intendat tuam ebrietatem, sed tantum comotationem, absque mortali obsequi potes etiam cum periculo ebrietatis; item licite sumis vinum generosissimum, quantum opus est ad expellendum frigidum venenum, etsi certo prævides te inebriandum, etiam ex supposito, quod talis ebrietas sit intrinsecè mala, sicut licite sumis pharmacum ad expellendum semen corruptum, etsi certo prævideas simul expellendum semen verum; Ratio est, quia in his omnibus non intenditur vel procuratur directè ebrietas, sed conservatio viræ & sanitatis, ex qua præter intentionem sequitur ebrietas.

Ad argumenta secundæ sententiæ, etsi sint magni ponderis, responderi potest 1. N. quod
ejus-

ejusmodi ebrietas non sit intrinsecè mala. *Ad 2.* N. C. Sicut pro conservando toto non potest destrui semen humanum, sic nec usus rationis. *Dispar* est, quòd in dissipatione usùs rationis major sit deformitas contra naturam rationalem, quàm in destructione alicujus membri, quia homo per usum rationis distinguitur à bruto, igitur ebrietas, quæ hunc usum destruit, facit hominem similem bruto, quod non facit abscissio membri. *Ad 3.* Potus necessarius ad conservationem vitæ non est contra sobrietatem, si adhibeatur cum integritate rationis, C. secùs N. *Ad 4.* N. C. Omnia membra ordinantur ad totum, ideòque ordo charitatis & rectæ rationis exigit, ut pro conservatione totius destruaturs pars, si opus est: ratio autem non ordinatur ad vitam corporalem, sed vita corporalis ad vitam rationalem seu bonum usum rationis. *Ad 5.* N. C. Sicut somnus, ita & pharmacum causans somnum directè, & ex natura sua ordinatur ad restaurandos spiritus vitales, non verò ad privationem usùs rationis, etsi hæc indirectè sequatur. Ex præmissis

- II. *Deduces seqq.* 1. Non est licitum urbanitatis vel amicitiae gratiã aliquem ad liberaliores haustus provocare cum periculo ebrietatis; neque licet semi-ebrio absque urgenti causa præbere ulteriorem haustum, ex quo creditur inebriandus; quomodo igitur excusabuntur, qui ebrietatem non tantùm non impediunt, prout ex charitate, si commodè possint, obligantur, sed & cogunt ultra naturam bibere? audi S. Aug. *serm. 231.* de temp.: *Certã bibendi lege contenditur, qui poterit vincere, laudem meretur ex crimine..... O infelicitas generis humani! quàm multi inveniuntur,*

tur,

tur, qui ebriosos & luxuriosos amplius, quam oportet, cogunt bibere, & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem dissimulant dare? . . .

Et quod pejus est, aliqui Clerici, qui hoc deberent prohibere, ipsi cogunt aliquos plus bibere, quam expedit: Si tamen absit omne periculum ebrietatis & intemperantiæ, urbanitatis esse potest se mutuo pro more patriæ ad amicum haustum invitare, *Dicaſt. num. 150.*

2. Ex rationabili causa, v. g. ex timore gravi inimiciæ, rixarum, verberum licitum est alicui apponere vinum, relicta ei libertate bibendi, etsi prævideatur inebriandus; quia hoc non est alterius ebrietatem causare, sed ex justa causa permittere. An verò liceat etiam concurrere directè aliquem ad ebrietatem inducendo, provocando, exhortando, difficilius est judicare: Affirmat *Less. L. 4. c. 3. dub. 4.*, si id necessarium sit, ad avertendam prodicionem, homicidium, vel aliud gravius malum, quod alter paratus est patrare, nisi inebrietur; quia licitum est, inquit, suadere, & allicere aliquem ad minus malum non simpliciter, sed ex supposito, quod majus malum aliter impediri non possit, quod non videtur improbable juxta dicenda *cas. 19. n. 8.* vel maximè tunc, si solùm inducatur ad ebrietatem materialem præbendo ei vinum fortissimum, cujus vires ignorans, sine culpa inebrietur. *Laym. L. 3. sect. 4. num. 6. Dicaſt. n. 145.* Nihilominus mihi videtur verius id in neutro casu licere, quia cum ille ex se nullo modo sit determinatus ad ebrietatem, sed solùm v. g. ad homicidium, tu illum determinas ad ebrietatem, eamq; directè intendis & eligis velut medium impeditivum homicidii, non autem licet eli-

eligere medium intrinsecè malum ad finem etiam optimum; ut patet in mendacio aut pollutione, quæ nunquam licent etiam ad conservandam vitam propriam vel alterius.

3. Qui alium inebriat, ut secreta prodatur, peccat contra temperantiam & justitiam iniquè extorquendo secretum, ad quod jus non habet: neque licet Judici reum inebriare, ut sic inducat ad fatendum crimen, quia confessio ebrii non magis probat, quàm confessio fatui vel dormientis, ergo non est causa sufficiens ad inebriandum; neque licet reo etiam materialiter inebriare custodem carceris, ut ipse evadere possit, idque certum est, si sit justè incarceratus, quia ebrietas etiam materialis per se mala est, & gravia mala obinde evenirent custodi, quæ cavendi non est sufficiens ratio.

13. 4. Non tantùm ipsa ebrietas, sed etiam mala in ebrietate causata, homicidia, rixæ, contumeliæ, si prævisa sint, aut prævideri debuerint ex hoc, quòd soleant talia à se fieri, imputantur ad culpam, & in confessione specialiter sunt explicanda. *Cajet. Gobat, Less. loc cit.*

5. Qui alium ad computationes inducit cum neglectu operarum, & dispendio rei domesticæ, ut non possit solvere debita, aut cogatur furari, &c. præter peccatum scandali tenetur satisfacere pro damnis inde secutis, non quidem ipsi computatori, qui, ut suppono, liberè consentit, sed iis, qui obinde inviti damnum patiuntur.

6. Fatuum vel puerum ante usum rationis inebriare, non est saltem mortale, quia malitia ebrietatis consistit in privatione usûs rationis, sed potus hos non privat hoc usu, quia eo jam antecedenter carebant. Ergo.

7. Non

7. Non videtur illicitum adhibere remedia Physica contra ebrietatem, velut brassicam crudam, amygdala amara, nucleos persicos, si id fiat ex rationabili causa, quia, v. g. ob præsentiam hospitem potus commodè declinari non potest, nisi sit periculum ebrietatis aut graviter ladendæ sanitatis in se vel in alio. *Gobat. c. 51. num. 17.*

8. Effectus ebrietatis sunt hebetudo mentis, debilitas corporis, & omnis generis morbi, suppressio memoriæ, revelatio secretorum, blasphemiæ, rixæ. incontinentiæ, *Prov. 23. Cui va? cuius patri va, cui fovea, cui sine causa vulnera, cui suffusio oculorum? Nonne his, qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis? S. Hieron. in c. 5. ad Galat. Vino hominis sensus evertitur, pedes corruunt, mens vacillat, libido succenditur.*

QUÆR. III. Quid sit Ira?

14.

R. Est inordinatus appetitus vindictæ; dico *inordinatus*, nam petere vindictam secundum se est indifferens, & in Superiore pro æquo crimina vindicante actus virtutis; igitur peccaminosa iræ inordinatio consistit vel in eo, quòd quis nimium, & plus, quàm recta ratio dicitur, in- aut exteriùs incandescat, vel in hoc, quòd quis appetat vindictam injustam, justò majorem, aut justam quidem, sed ex odio, aut ad satiandum malevolum animum: prima inordinatio ex genere suo est veniale, utpote excessus in passione indifferente, absque hoc, quòd sibi in sanitate, aut alteri aliquod notabile damnum causetur, quod suppono, aliàs enim per accidens foret mortale; ratione secundæ inordinationis foret mortale, vel veniale directè oppositum charitati,

ti, prout grave vel leve malum, in vindictam proximo appetitur. Pessimæ, sed fœcundæ matris plures sunt filiæ, odium, contumelia, rixa, blasphemia, homicidium, &c.

35. QUÆR. IV. Quid sit Acedia?

R. Est tristitia de bono aliquo spirituali, v. g. amicitia Dei, vita æterna, propter nimiam difficultatem in ea acquirenda vel conservanda: sic descripta, si deliberata fuerit, est mortale gravissimum contra Deum tanquam ultimum finem, à quo se directè averit, ut si quis adverterentur tristetur, quòd sit creatus ad gratiam & gloriam; quòd unquam bona opera fecerit, quòd Christum agnoverit. Acediæ mali partus sunt amaritudo, tædium, nausea rerum spiritualium, odium Dei & eorum, qui divina inculcant, aversio à verbo Dei, incuria salutis, tædium vitæ, desperatio, &c. si tamen tædium circa finem ultimum sit inefficax cum voluntate adimplendi omnia præcepta, etsi remissiùs & cum aliquo tædio adimpleantur, est tantùm veniale: quandoque per acediam intelligitur fastidium & remissio in quolibet exercitio virtutum; sic intellecta est solùm veniale, nisi omittantur actus virtutum graviter obligantes, v. g. lectio Breviarii, auditio Missæ, &c.

